

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Hæresis Priscillianistarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

LXI. Sequuntur tempora ætatis nostræ gravia & periculosa, quibus, non usitato malo, pollutæ Ecclesiæ, & perturbata omnia. Namque tum primum ¹ infamis illa Gnosticorum hæresis intra Hispanias deprehensa, superstitio exitiabilis, ² arcanis occultata secretis. * Origo istius mali ³ oriens

tius Surius scribit, B. Hilarii ossa à Calvinistis anno cIdo 1511. fuisse combusta. Addit Bellarminus libro de Reliquiis: *Corpus Hilarii fuisse effusum & in profluentem projectum.* Quæ æque vera sunt, ac alterum illud Surii mendacium, cadaver Francisci II. Regis Galliarum ab iisdem fuisse crematum Aureliis, quod hodieque in Dionysiano majorum sepulchro jacet reconditum. Sculet.

1 *Infamis illa Gnosticorum hæresis.]* Quæ exploratis hæresibus constata. Augustin. de hæres. cap. lxx. Priscillianistæ, quos in Hispania Priscillianus instituit, maxime Gnosticorum & Manicheorum dogmata permixta scelerantur: quamvis & ex aliis hæresibus in eas sordes, tanquam in sentinam quandam, horribili confusione, confluerint. Leo Epist. xciii. ad Turibium: *Manichei & Priscillianistæ inter se mutuo federe sunt connexi, ut solis nominibus discernuntur.* Unde & Isidorus de viris Illustribus, Marcum Manis discipulum vocat, non quod Manis tempore vixerit, sed quod ejus doctrinam amplecteretur. Hieronymus in cap. xlii. Jes. eos Basilidis, Balsami, Thesauri, Barbelonis quoque & Leusibote portentosa nomina suscepisse dicit. Eorum dogmata recensent, Epiphanius, Augustinus, Orosius in Epistola ad Augustinum. Hieronymus adversus Pelagianos ad Ctesiphontem. Leo epist. xciii. ad Turibium, & alii. Horrenda eorum impietas fuit, & detestabilis immanisque libido. Comedebant immaturos foetus aliaque spurca, dicentes: *Hoc esse corpus & sanguinem Christi edere.* Negarunt resurrectionem carnis. Alia vide apud Epiphanius Hæresi xxvi. Hinc illa gentilium in omnes Christianos

horribiles calumniæ. Nam abominanda illa καθάρματα sub Christianorum nomine censcebantur. Inclant. iv. 30. Irenæus i. 20. 27. Euseb. ii. Hist. Eccl. 13. 111. 29. Unde Christianis objecerunt ἀνθρώπων σαρκὸν βόσκειν καὶ ἀναιδέως μίξαις, Cœnas Thyestæas. Justin. Martyr Apolog. ad Antonin. Orig. vi. contra Celsum. Infanticidium. Tertul. Apol. Justin. Apoll. ii. Athanas. Apol. Theophil. ii. ad Autolyceum. Minucius Felix in Octavio. Huc accedebat illud Christi: ἐὰν μὴ φάγητε τὸ σῶμα ἔγώ & τὸ αἷμα, καὶ πίετε τὸ αἷμα, quo & gentiles & Gnostici abusi sunt. Horn.

2 *Arcanis occultata secretis.]* Ut se occultarent Gnostici, in speluncis & latibulis montium habitare consueverant. Unde in Cæsar-augustana Synodo decretum: *Ne habitent in latibulis cubiculorum ac montium, qui in suspicionibus perseverant: sed exemplum ac præceptum custodiant sacerdotum: & ad alienas villas agendorum conventuum causa ne conveniant.* Iidem ut laterent, convenientes ad Ecclesiam Catholicam, sic accipiebant eucharistiam, ut eam non comederent. Synodus Cæsar-augustana: *Eucharistia gratiam si probatur quis acceptam non consumsisse in Ecclesia, anathema sit in perpetuum.* Unde & propter occultandas contaminationes & turpitudines suas, habebant in dogmatibus suis hæc verba: *Jura, perjura, secretum prodere noli.* Augustin. de Hæresib. cap. lxx. Habebant autem μυστήρια quædam, in quibus summam ἐπιπέλας suæ collocabant. Quæ fuerunt horrenda illa secretarum libidinum monstra, cædes infantium, & alia: de quibus graviter Eusebius in Simone Mago: τὰ δὲ τῶ-

oriens ab Ægyptiis. Sed quibus ibi initiis coaluerit, haud
4 facile est differere. Primus eam, ¹ intra Hispanias, *Marcus*
5 intulit, Ægypto profectus, ² Memphis ortus. Hujus audi-
tores fuere, ³ *Agape* quædam non ignobilis mulier, & ⁴ rhe-
tor

των αὐτοῖς δ' ἀπὸ τῆς ἰσχυροῦς, ὡς φασὶ τὸ
πρῶτον ἐπικύβητα, ἐκπλαγῆσεσθαι,
καὶ κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς λόγιον ἐξέρχον
θεμελιωθῆσεσθαι, θεμελιωθῆσεσθαι ὡς ἀληθῶς
καὶ φησὶν ἐκείσεως καὶ μανίας ἐμ-
πλεῖα τυχεῖν τοιαῦτα ὄντα, ὡς μὴ
μόνον μὴ διωκτοῖς εἶναι ἀποδοθῆναι
γραφῆν, ἀλλ' ἐδὲ χεῖλεσιν αὐτὸ μῦ-
θον δι' ὑπερολλῶν αἰχμαρρίας τε καὶ
αἰρήσεσθαι, ἀνδράσι τῶν φησὶ λα-
ληθῆναι. II. Hist. 12.

* *Origo istius mali, oriens ab Ægyptiis fuit. Sed quibus ibi initiis coaluerit, haud facile est differere.*] Simon Magus omnium hæreticorum πατὴρ καὶ δημιουργός, fundamenta Gnosticorum proposuit. *Eusebius* II. Hist. 12. *Epiphanius* hæresi XXI. Eum secuti sunt Menandriani, Saturniliani, Basilidiani, Nicolaitæ, qui omnes tandem in unam Gnosticorum hæresin coaluerunt, receptis etiam in Societatem Manichæis. Quoniam vero magnam partem in Ægypto latuerunt, hinc Sulpicius dicit originem hujus mali ab Ægyptiis fuisse. *Horn.* Multo fufius, ac multo clarius, quam quisquam alius, acta hujus hæresis narrat Sulpicius. Quare multa habet singularia, maxime memorabilia. *Sironius.*

I *Intra Hispanias Marcus intulit, Ægypto profectus.*] *Epiphanius* cum in Ægypto juvenis esset, impedit in ejusmodi latentes ibi Gnosticos, parumque abfuit quin & ipse blanditiis illius sectæ foeminarum fuerit irretitus. Eos latitantes circiter LXXX. Episcopis indicavit, à quibus Ægypto expulsi sunt. *Hæresi* XXVI. Hos in Hispaniam venisse, ex Severo colligimus. Certe conveniunt tempora, nempe *Epiphanius* juvenis cum Marco ex Ægypto veniente. *Baronius* ad A. CCCLXXXI. Marcum autem primo in Gallias, deinde in Hispa-

niam navigasse, *Hieronimus* in *Isa.* cap. XLIV. tradit. Verba ejus sunt: *Gnostici per Marcum Ægyptium Galliarum primum circa Rhodanum, deinde Hispaniarum mobiles foeminas decerpserunt.* Legendum putarim deceperunt. *Isidorus* de viris Illutribus: *Idatius Hispaniarum Episcopus, cognomento & eloquio clarus, scripsit quendam librum sub Apologetici speciei in quo detestanda Priscilliani dogmata, & maleficiorum ejus artes, libidinumque ejus probra demonstrat; ostendens Marcum quendam Memphiticum Magiæ scientissimum, Nianis & Priscilliani magistrum.*

2 *Memphis ortus.*] *Galestin.* Memphis Ægypti antiquissima regia & metropolis. Unde *Memphitica reges*, pro Ægypto. *Dialogo* I. In sacris libris dicitur *Ἡρα*, *Esa.* XI. 13. *Jer.* II. 16. & *Ἡρα* alibi, in *Targum* *Ἡρα*. Arabice *Minph.* *Abulfeda.* Hodie *Cairi* amplissimo ambitu concluditur, & nihil ejus, præter nomen, restat. *Postell.* *Ortel.*

3 *Agape quædam non ignobilis mulier.*] *Hieron.* de *Agape* hac quæ seduxit *Helpidium*: *Mulier virum, caeca cacum duxit in foream, successoremque sui Priscillianum habuit.* *Adv. Pelag.* ad *Ctesiphontem.* Notant id antiqui, mulierculas, imprimis nobiles, in detestabilem Gnosticorum Hæresin consensisse. De quo paulo post. Vidimus his proximis annis tristitia Gnosticorum talium, apud Anglos exempla. Quis non Schismaticorum execrabiles furores execretur? Notum est *Hutchinsoniæ* in *Nova Anglia* tragicum exemplum. Quis enumeret eos, qui simili infania, hodie in veteri *Anglia* laborant?

4 *Rhetor Helpidius.*] *Hieron.* ad *Ctesiphontem* contra *Pelag.* *Agape* foemina seduxit *Helpidium.* Hujus filius non est ille cujus meminit *Fl. Lucius Dexter* in *Chronico*, ad A. CCCLXXXV. *Bivarini.*

tor Helpidius. Ab his ¹ Priscillianus ² est institutus, familia ⁶ nobilis, prædives opibus, ³ acer, inquires, facundus, multa lectione eruditus, differendi ac disputandi promptissimus. Fœlix profecto, si non pravo studio corrupisset optimum ⁷ ingenium; prorsus multa in eo animi & corporis bona cernerer. Vigilare multum, famem ac sitim ferre poterat, habendi minime cupidus, utendi parcissimus. Sed idem ⁹ vanissimus, & plus justo inflatior profanarum rerum scientia: quin & ⁴ magicas artes ab adolescentia eum exercuisse creditum est. Is ubi ⁵ doctrinam exitiabilem aggressus est, ¹⁰ multos nobilium, pluresque populares, auctoritate persuadendi, & arte blandiendi, allicuit in societatem. Ad hoc ¹¹ mulieres novarum rerum cupidæ, fluxa fide, & ad omnia curioso

¹ Priscillianus.] Hic nomen Priscillianistis dedit. Qui non confundendi cum Priscillianis, quos alio nomine Quintilianos sive Pepuzianos vocarunt, & Ἀποστολίτας. His enim nomen dedit Quintilla sive Priscilla quædam: fueruntque iidem cum Phrygiis. Tradidere, Quintiliam aut Priscilliam, in Pepuza dormivisse, & Christum ad ipsam venisse, ipsique revelasse, Pepuzam (qui locus est in superiore Phrygia) esse cœlestem illam Jerusalem, & civitatem de qua Prophetæ vaticinati sint. Laudabant Evam, quod lapsus & salutis causa fuisset. Vide Epiphanium hæresi xlix.

² Est institutus.] Prosper in Chronico: Anno Christi cccclix. Priscillianus de Gallæcia ex Manichæorum & Gnosticozorum dogmate hæresim nominis sui condidit. S. Augustinus: Priscillianista quos in Hispania Priscillianus instituit, maxime Gnosticozorum & Manichæozorum dogmata permixta scelerant. Quamvis & ex aliis hæresibus in eas sordes, tanquam in sentinam quandam horribili confusione confluerunt. Sigon.

³ Acer, inquires, facundus.] Fl. Lucius Dexter in Chronico ad A. cccclxxxiv. Priscillianus hæreticus, præceptus, difficultatum patiens, versatilis ingenii, versutus

& eloquens, multum insanit. Expressit naturam Priscilliani ex Catilina Sallustii, cujus frequens imitator. Horn.

⁴ Magicas artes ab adolescentia eum exercuisse creditum est.] Nihil mirum cum etiam Marcus, qui hanc hæresin primus in Hispanias intulit, artis magicæ scientissimus fuerit. Drusius. Hieron. adv. Pelag. ad Ctesiph. Priscillianus Zoroastris Magi studiosissimus, & ex Mago Episcopus, cui juncta Gallia non gente sed nomine Germana, huc illucque currentem alterius & vicinæ hæresis reliquit hæredem.

⁵ Doctrinam exitiabilem aggressus est.] Hieronymus adversus Pelagianos: Priscilliani in Hispania pars Manichæi de turpitudine, cujus se discipuli diligunt plurimum, verbum perfectionis, & scientiæ sibi temere vindicantes, soli cum solis clauduntur mulierculis, & illud eis intercoitum, amplexusque decantant:

Tum pater omnipotens sæcundis imbribus ether

Conjugis in gremium lætæ descendit, & omnes

Magnus alit, magno commistus corpore sætus. Sigonius.

⁶ Mulieres novarum rerum cupidæ.] Hoc jam in Simone Mago annotat Eusebius: ἡ δὲ δὲ μουσεραταιτη αἰρεσις, τῆς ἀθλήτους καὶ παντοίων ὡς ἀληθῶς κακῶν

12 curioso ingenio, catervatim ad eum confluebant. Quippe humilitatis speciem ore & habitu prætendens, honorem sui & reverentiam, cunctis injecerat.

1 LXII. Jamque paulatim perfidiæ istius tabes, pleraque Hispaniæ pervaserat: quin & nonnulli Episcoporum depravati, inter quos *Instantius* & *Salvianus*, Priscillianum non solum confessione, sed sub quadam etiam conjuratione suscepserant. Quo ¹ *Adyginus* episcopus Cordubensis, ex vicino agens, comperto, ² ad *Idatium* emeritæ ætatis sacerdotem ³ refert. Is vero sine modo, & ultra quam oportuit, Instantium sociosque ejus laceffens, facem quandam nascenti incendio subdidit: ut exasperaverit malos potius, quam com-
4 presserit. Igitur ³ post multa inter eos, & digna memoratu certamina, ⁴ apud Cæsar-augustam Synodus congregatur:

cui

σε Capodupus γωαυξί ηγ'α πριζόν-
ταν. II. Hist. 12. Hieron. in Esaiam
XLIV. Hispaniarum & Lusitanie deceptæ
sunt muliercula onerata peccatis, quæ
ducuntur desideriis variis.

1 *Adyginus* episcopus Cordubensis.] In-
fra Igitur vocatur: sed legendum utro-
bique *Hyginus*. Hic Hofio in Episcopatu
successit. *Drus.*

2 *Ad Idatium emeritæ ætatis sacerdotem refert.*] Assentior iis qui legunt, *Emerita civitatis*. Augusta Emerita civitas Lusitanie, quæ Ptolemæo ἐπιερα-
τα, ab Augusti militibus emeritis sic appellata creditur. *Drusus*. Tum vero Emerita metropolis habebat dignitatem, quæ post à Calisto 11. Pont. Compostellam traducta est. Potest etiam legi, Quo *Hyginus* comperto, omnino enim Hygini, non Adhygini nomen est retinendum. Pro Idacio vero S. Hieronymus habet *Hylatium*, in libro de scriptoribus ecclesiasticis. *Sigon.* Sacerdotem autem, non more suo, Episcopum vocat.

3 *Post multa inter eos, & digna memoratu certamina.*] Crebre, ut videtur, A. CCCLXXXIV. contra Priscillianistas synodi habitæ. Fl. Luc. Dexter in Chro-

nico, A. CCCLXXXIV. Emeritæ Augustæ in Hispania Episcopus Metropolitanus Pontifex Lusitanie, contra Priscillianum concilium contrahit.

4 *Apud Cæsar-augustam synodus congregatur.*] Extant fragmenta quædam ejus concilii, in nominibus Episcoporum enormiter depravati, atque errore collectoris rejecti ad tempora Hormisdæ Papæ, cum sub Damaso collocandum fuisset. Id exhibet & emendat Baronius ad A. CCCLXXXI. Cæsar-augusta alterum Concilium contrahitur; præfuit Phœgadium Episcopus interfueruntque Episcopi Burdegalensis, Tolosanus, Helonenis, Idatius Metropolitanus Bracarensis, Adentius Metropolitanus Toletanus, Ethernus Episcopus Osinensis, Cartherius Uxamensis, Lupus Telenis, Valerius Cæsar-augustanus & alii, in quibus Emilia Barcinonensis, & etiam ex Gallis S. Martini Turonensis. Fl. Luc. Dexter. Hoc est illud Cæsar-augustanum concilium, cujus octo Canones extant in Tomo conciliorum Hispaniæ. Garfias de Loayza falso existimat, aliud esse omnino ab illo Cæsar-augustano, in quo Priscillianistæ damnati. Nam unum fuit, ut ex nominibus, Episcoporum patet: sive id anno